

Bemærkninger til lovforslaget

Pressens begrænsede vidnepligt går tilbage til lov om rettens pleje af 11. april 1916, hvor det bl.a. hedder:

»Ligeledes kan på bladet navngiven redaktør og redaktionssekretær ved et offentligt blad nægte vidnesbyrd angående, hvem der er hjemmelsmand til en i det pågældende blad optagen, ikke med forfatterens navn forsynet artikel eller meddelelse, medmindre sagen angår en forbrydelse, der kan medføre højere straf end hæfte, eller den angår brud på tavshedspligt, som påhviler nogen i offentligt hverv.«

Denne bestemmelse ændredes i 1938 parallelt med ændringen i presseloven den 13. april 1938.

De nuværende bestemmelser går i hovedtrækkene tilbage til lovændringen af 21. april 1965, der byggede på Justitsministeriets vidneudvalgs betænkning fra 1962.

Denne betænkning beskæftigede sig imidlertid slet ikke med spørgsmålet om, hvorvidt bestemmelsen burde gælde andre end trykte medier, og i betragtning af, hvor begrænset udnyttelsen af disse medier var så sent som for 25 år siden, er der heller ikke noget underligt heri.

I stedet drejede arbejdet for pressebestemmelsernes vedkommende sig primært om, hvorvidt tavshedsretten burde udstrækkes fra at gælde redaktører og redaktionssekretærer til også at gælde journalister, ligesom området for vidnefritagelse blev udvidet.

Endelig overvejede udvalget, uden at det gav sig udslag i den endelige lov, allerede dengang at nedsætte den mulige forvaringstid fra seks til tre måneder, hvilket dengang var i overensstemmelse med reglerne i Sverige og Norge.

Baggrunden for, at der i retsplejelovens § 172 udelukkende tales om »skrifter«, er, at denne bestemmelse har sin oprindelse i forbindelse med presseloven af 13. april 1938, der i § 6 begrænser lovens virkning til et »her i riget trykt periodisk skrift«. Denne bestemmelse går igen tilbage til retsplejeloven af 11. april 1916, der byggede på presseloven af 1851, og hvori der tales om »et trykt skrift«. Man har ønsket at formulere retsple-

jeloven i overensstemmelse med denne bestemmelse i presseloven af 1938.

Det er derfor indlysende, at der ikke har kunnet tages højde for de elektroniske medier som f.eks. fjernsyn, video og radio, ligesom det ikke var muligt i 1938 at forudse, hvilken betydelig rolle de elektroniske medier ville komme til at spille 50 år senere.

Dette understreges yderligere af, at det forudgående kommissionsarbejde oprindeligt var startet helt tilbage i 1905 i den daværende straffelovskommission. I straffelovskommissionens betænkning fra 1912 blev det foreslået, at den dagældende presselov af 3. januar 1851 helt skulle ophæves, og at de almindelige regler herom i straffeloven også uden videre skulle anvendes på pressens område. Derfor indholdt et kapitel i straffelovskommissionens udkast til ny straffelov, jf. betænkningen af 1912, et særskilt udkast til regler for strafbare handlinger ved offentliggørelse af et skrift.

Da professor Carl Torp imidlertid på justitsministerens opfordring gennemgik straffelovskommissionens udkast og i 1917 afgav sin betænkning, var alle pressebestemmelserne udeladt, og dette bifaldt kommissionen efterfølgende. Der var således heller ikke bestemmelser om pressens stilling med i det første forslag til ny straffelov, som fremsattes i Rigsdagen i 1924.

Justitsministeriet nedsatte derfor samme år et udvalg, der havde til opgave at undersøge, om der burde foretages ændringer i presseloven af 1851. Dette udvalg afgav allerede i 1926 en betænkning, men først i februar 1938 fremsattes det forslag i Rigsdagen, som resulterede i presseloven af 1938.

I mellemtiden var der sket væsentlige ændringer, ligesom repræsentanter for pressen havde været inddraget i lovforberedelserne. Men uanset denne fremgangsmåde havde man ikke kunnet forudse udviklingen i de elektroniske medier og dermed heller ikke, at den nugældende bestemmelse i retsplejelovens § 172, stk. 1, ville vise sig at være mangelfuld 50 år senere.

Seneste domstolspraksis